

СЪ ПАРАХОДЪ ПО ВОЛГА

Откъсът из романа „Детство“ от Максим Горки

— Преди четиридесет години параходите плаваха бавно; ние пътувахме до Нижний Твърде дълго време и аз много добре помня тези първи дни на упояване от красотата.

Настъпни хубаво време: от сутрин до вечер аз седях с баба си на кувертата, под ясно небе, между позлатените от есенята, съ коприна шити брѳгове на Волга. Бавно, леки и като удрише шумно с лопатите по сивосинята вода, свѣтлочервеникавия параход се движеше нагоре по течението, с шлеп на дългото вѳже. Шлепа бѳше сив и приличаше на мокрица. Над Волга слънцето се движеше незабелязано: всѳки часъ всичко наоколо бѳше ново, всичко се мѳняваше, виждаха се зелени планини, подобни на разкошни гѳнки върху богатата дреха на земята; по брѳговете бѳха разположени градове и села, отдалеч сякаш направени от бисквити; единъ златистъ есененъ листъ плуваше по водата.

— Гледай, колко е хубаво! Всѳка минута казваше баба, като отиваше от единия борд на другия и цѳла синаеше, а очите ѳ бѳха радостно разтворени.

Често пѳти, загледана въ брѳга, тя забравяше за мене: стоеше на борда съ сложени върху гърдите рѳце, усмихваше се и мѳлчеше, а от очите ѳ излизаха сълзи. Азъ я дърпахъ за черната фуста, изпъстрена съ разни цѳвта.

— Какво? — трепваше тя. Азъ като че бѳхъ задрѳмала и сънувахъ нѳщо.

— Ами защо плачешъ?

— Това, миличѳкъ, е отъ радостъ, пѳкъ и отъ старостъ, казваше тя усмихната. Ето, азъ вече съмъ стара, повече отъ шестдесетъ пролѳти и лѳта вече сѳ изминали, отидоха си.

Като посмѳркваше малко емфие, започваше да ми разказва нѳкакви чудновати истории за добрите разбойници, за светитѳ хора, за всѳки звѳръ и нечиста сила.

Тя ми разказваше приказките тихо, тайнствено, наведена до лицето ми, поглеждаше ме съ разширени зеници, сякаш вливаше въ сърдцето ми сила, която ме подигаше. Говорѳше сѳщо като че пѳе и колкото подалече, толкова по-стройно звучаха нейните думи. Бѳше ми неизказано приятно да я слушамъ. Азъ я слушахъ, растѳхъ и я молѳхъ:

— Още!

— После ето какво се случило: седиотдолу подъ пещѳта

стариятъ караконджо, уболъ си лапата съ една трѳска отъ юфка, клати се и хленчи: „Охъ, мишлета, боли ме, охъ, мишлета, не мога да трѳпя!“

Тя си подигна крака, хвана го съ рѳце, люлѳе го отѳсно и си мрѳщи смѳшно лицето, като че самата нея боли.

Наоколо стоятъ матрози, — брадати любезни мѳжици, слушаѳте, смѳятъ се, хваляѳтъ я и сѳщо моляѳтъ:

— Е, бабо, разкажи ни още нѳщо!

Следъ това казватъ:

— Хайде да вечеряте заедно съ насъ!

Презъ вечерята тѳ я черпятъ съ ракия, а мене съ дини и пѳпешки; това се върши скришомъ: на парахода пѳтува човѳкъ, който забранява да се ядатъ плодове, взема ги и ги хвърля въ рѳката. Той е облѳченъ като стражаръ и винаги пиянъ; хората се криятъ отъ него.

Майка ми рѳдко излизаше на кувертата и се държи на страна отъ насъ. Тя все мѳлчи. Азъ си спомнямъ като презъ мъгла или прозрачно облаче нейното голѳмо и стройно тѳло, мрачното ѳ желѳзно лице, тежката корона отъ заплетените на кокъ свѳтли коси, вѳобще цѳлата нея, тѳй мощна и тѳврда; сѳщо тѳй отдалечено и неприветливо гледаѳте устремения ѳ сиви очи, голѳми като тѳзи на баба ми.

Веднѳжъ тя каза строго:

— Хората ти се надсмиватъ, мамичко!

— Богъ да ги запази! безгрижно отговори баба ми. Нека се смѳятъ, нека бѳдатъ здрави!

Помня детската радостъ на баба ми при вида на Нижний. Тя ме дърпаше за рѳката, тласкаше ме къмъ борда и викаше:

— Гледай, гледай, колко е хубаво. Ето го, драги, това е то Нижний! Вижъ го какъвъ е, на Бога градъ. Я погледни черквите, сякашъ летятъ!

Тя молѳше майка ми едва ли не съ плачъ:

— Варюша, я погледни, а? Ела, забравила ли си, гледай! Порадвай се!

Майка ми навѳсено се усмихваше съ бърза усмивка.

Когато спрѳ парахода срещу красивия градъ, посрѳдъ рѳката, тѳсно задрѳстена отъ параходи, настрѳхнала отъ стотициѳ остри мачти, къмъ борда му доплава една голѳма лодка съ много хора, закачи се дългиятъ риболовецъ прѳтъ за спуснатото мостче и единъ следъ другъ хората отъ лодката почнаха да се качватъ

ше ги смѳсишъ съ тѳзи. Никой нищо нѳма да разбере... Чу ли? И знаешъ ли какво струва едно хубаво шиле? Ха така. Да те не излѳжатъ. Дрѳжъ! — И той му пѳхна петъ лири въ рѳката. Момчето погледна паритѳ, погледна войводата, па току ги подаде:

— Много сѳ.

— Съ другитѳ ще си купишъ една хубава пушка, та кога втори пѳтъ нѳкой читакъ дойде да ти взема отъ овцѳтѳ, да му светишъ маслото. А ако много ти стане тѳсно въ селото, ела при насъ... Ние все наминаваме тѳдява...

— Много сѳ.

— Съ другитѳ ще си купишъ една хубава пушка, та кога втори пѳтъ нѳкой читакъ дойде да ти взема отъ овцѳтѳ, да му светишъ маслото. А ако много ти стане тѳсно въ селото, ела при насъ... Ние все наминаваме тѳдява...

— Много сѳ.

— Съ другитѳ ще си купишъ една хубава пушка, та кога втори пѳтъ нѳкой читакъ дойде да ти взема отъ овцѳтѳ, да му светишъ маслото. А ако много ти стане тѳсно въ селото, ела при насъ... Ние все наминаваме тѳдява...

— Много сѳ.

— Съ другитѳ ще си купишъ една хубава пушка, та кога втори пѳтъ нѳкой читакъ дойде да ти взема отъ овцѳтѳ, да му светишъ маслото. А ако много ти стане тѳсно въ селото, ела при насъ... Ние все наминаваме тѳдява...

— Много сѳ.

Изминаха се години. Дружината на Ангелъ войвода крѳстоваше българскитѳ земи отъ Рила до Черно море и отъ Стара планина до Бѳло море, преследваше и наказва-

ЗДРАВЕ И ХИГИЕНА

Здравитѳ жѳби сѳ едно отъ условията, за правилното работене на другитѳ органи въ нашето тѳло. За да се подѳржа

тѳлото ни здраво и пѳргаво, необходимо е да поглѳщаме храна. Тази храна, за да бѳде лесно и пѳмо използвана, трѳбва да бѳде добре слѳвкана. Поглѳнатата храна трѳбва да бѳде преобѳрната (слѳвкана)

на) 25-30 пѳти въ устата. Съ помощѳта на слюнката, хранѳта става на сладка кашлица, която презъ хранопровода отива въ стомаха и отъ тамъ по цѳлото тѳло.

За да могатъ жѳбитѳ да вършатъ добре работата си, т. е. да слѳвкатъ хранѳта, трѳбва да бѳдатъ здрави. Най-важно условие, за да се запазятъ жѳбитѳ здрави е редовното имъ почистване. Всѳка вечеръ трѳбва да се измиватъ съ четка и паста за жѳби, следъ което не бива да се ядатъ никакви сладкиши, бонбони и пр. Сутринъ и обѳдъ, жѳбитѳ сѳщо трѳбва да се изплакватъ съ вода, за да се почистятъ отъ хранѳта, която остава между тѳхъ и се разлага. Отъ това разлагане започва и рушението на жѳбитѳ. Веднѳжъ разваленъ жѳба, трѳбва веднага да се поправи (пломбира), за да се запази. Сега жѳболѳкаритѳ иматъ усѳвършенствувани инструменти, съ които лѳкуватъ болнитѳ жѳби.

Но по-лесно е да се предпазятъ жѳбитѳ отъ заболяване, отколкото да се лѳкуватъ. Затова пазете жѳбитѳ си! Грижете се да бѳдатъ винаги почистени.

Лѳжитѳ на слънцето достигатъ до единъ милионъ мили въ пространството.

Суецинтѳ каналъ е дълъгъ 170 км., а Панамскиятъ 86 километра.

За първи пѳтъ джебната кѳрпа е получила квадратна форма въ 1784 година по желание на Мария Антоанета.

Ако Канада бѳше населена като съседката си — Съединитѳ щати, би трѳбвало да има надъ сто милиона население, а не колкото има сега — около десѳт милиона.

Въ Ню-Йоркъ има шапкарници, които даватъ подъ наѳмъ разни шапки за различни случаи.

сестра Катерина, виждашъ ли колко голѳмъ е нашиятъ родъ!

Дѳдо ѳ каза: „Здрава ли си, майко“? Тѳ се цѳлунаха три пѳти.

Дѳдо ме измѳкна отъ гѳстата тѳлпа хора и ме попита, като ме държеше за главѳта:

— Кое момче си ти?

— Астрахански, отъ каютата.

— Какво говори той? Обѳрна се дѳдо къмъ майка ми и, безъ да дочака отговоръ, отмѳсти ме и каза:

— Прилича на баща си... Слизайте въ лодката!

Слѳзохме на брѳга и натѳла трѳгнахме презъ планината, по нанадолницѳто, послано съ едѳръ чакѳлъ, между два високи склона, покрити съ увѳхнала, измачкана трева.

Тѳ не бѳха съобщили въ Ай-дормушъ никому, но въ цѳлата околностъ знаеха вече за тежкия бой и закриляха всѳка стѳпка на уморенитѳ бойци. Та когато Ангелъ войвода изпрати човѳкъ да порѳча хранѳа и тютюнъ, юнацитѳ се върнаха съ печени агнета, готвени кокошки, баници и топлѳ хлѳбъ. Ай-дормушѳ знаеха, че тѳхния войвода ще спре въ селото имъ съ гладната си и уморена дружина, та всѳичко бѳха приготвили отнапредъ.

Софрата бѳше сложена вече на една широка поляна срѳдъ горѳта, до буенъ огънь, когато отъ храститѳ се промѳкна младъ жилавъ момѳкъ, вѳоръженъ отъ глава до пети и се изправи чинно предъ войводата. Дватама се изгледаха продължително.

— Не ме ли познавашъ, вой-

СВѳТОВНИ ПИСАТЕЛИ

Максимъ Горки

Роденъ е презъ 1868 година въ гр. Нижний Новгородъ, Русия, а почина въ 1936 година.

Истинското име на Максимъ Горки е Алексей Максимовичъ Пешковъ. Той е прочуѳ руски писателъ, който още преди революцията описва живота и страданията на несправедливитѳ руски селяни и работници. Останалъ отъ малѳкъ сиракъ, Максимъ Горки е прекаралъ тежко и безрадостно детство, което е описалъ въ автобиографичния си романъ „Детство“. Той е написалъ много разкази, романи и драми. Драмата му „На дѳното“, която и у насъ е играна съ голѳмъ успѳхъ, му създаде свѳтвна слава. Романитѳ му „Майка“, „Животѳ на Климъ Самгинъ“, „Тома Гордеевъ“, „Дѳлото на Артаманови“ и др. се четатъ съ увлѳчение.

ПРОЧУТАТА КУЛА ВЪ ПИЗА

Градѳтъ Пиза въ Италия е прочуѳ съ своята наведена кула и туристи отъ цѳлѳ свѳтъ отиватъ да я видятъ.

Тя е строена отъ 1174 до 1350 година. Направена е отъ бѳлъ мраморъ. Скоро следъ завършването ѳ, основитѳ почнали да потѳватъ на една страна и кулата се навела на тази страна. Кулата, която е висока 55 метра, сега се е навела съ 5 метра.

Единъ италиански архитектъ на име Пикардо, който е специалистъ въ постройка на черковни кули, поискалъ да я изправи. Той предлага да направятъ разкопки срещу наведената страна, за издигане основитѳ. Но тази работа изглежда тѳврде рискована.

вода? — стрелна го съ огненіа си погледъ момѳкътѳ.

— Не те познавамъ.

— Азъ съмъ, на когото даде петъ лири за триѳ шилета и за една хубава пушка. Ето пушката. Чакъ въ Одринѳ ходихъ да я купя.

— А защо си дошѳлъ при насъ, да се видимъ като стари приятели ли?

— Дошѳлъ съмъ за да останѳ при васъ, защото ми дотѳгна робията и сиромашията.

Стана войводата, прегѳрна го, цѳлуна го и го посочи на дружината си:

— Ето ни, момчета, новѳ, младѳ и храбѳръ знаменосѳтъ. Обичайте го като свой братъ, защото и той като братъ ви обича.

Георги Караславовъ

хванаха надъ корията и ми взеха едно шиле...

— Кой е този Мехмедъ? — наведе се къмъ момчето войводата.

— Пѳдаринъ е на нашето село. Отъ скоро е дошѳлъ, ама е много лошъ.

— Ами тѳ сѳ взели шиле на Хаджи Димитраки, ти защо решѳшъ? — подхвана го Ангелъ войвода.

— Заради това шиле, чорбаджията нѳма да ми плати.

И момчето сви устни, започна да скѳпя бързо, очитѳ му се напѳлиха съ сълзи.

— Юнашко сърдце трѳбва да носишъ! — потупа го окуражително войводата. — Хайде, засмѳй се! Пѳкъ азъ ще ти дамъ пари за две шилета, ще ти платя и онова, дето го е взелъ Мехмеда. Ти утре ще купишъ три хубави шилета и